

ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ДО ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми пов'язана безпосередньо із самим процесом виховання підростаючого покоління. Трудова діяльність опосередковано визначає якість підготовки кадрів, рівень знань, умінь та навичок, сприяє всебічному та гармонійному розвитку особистості. Від якості розв'язання проблеми залежить свідомий вибір учнем своєї майбутньої професії залежно від його інтересів, нахилів, здібностей та пріоритетів. Саме через певні педагогічні помилки учителів виникають проблеми у самовизначенні та самореалізації учнів. Саме від успішної реалізації ідеї політехнізму залежить перспективна підготовка школярів до праці. Тобто, потрібно враховувати всі аспекти трудового виховання, тому що це є важливою складовою загального виховання особистості. Потрібно, щоб учні розуміли значення праці не тільки як суспільно значущої складової, а як і одного із факторів формування їх особистості та показників безпосереднього впливу на виховання. Ознайомлення учнів із політехнічною освітою в школах сприяє розширенню кола можливостей, які сприяють доцільному вибору професії підростаючої молоді.

Метою даної статті є розглянути основні педагогічні проблеми підготовки учнів до майбутньої трудової діяльності.

Завдання дослідження – виявити основні суперечності формування ставлення учнів до праці; виявити та охарактеризувати найголовніші проблеми у підготовці учнів до трудової діяльності.

Однією з проблем підготовки учнів до майбутньої трудової діяльності є низький рівень зацікавленості у виборі професії. Молодь повинна мати зацікавленість у виборі професії, пов'язаної з виробництвом. Але зацікавленість формується недостатньо в умовах низької престижності професій, система стимулювання здійснюється не на належному рівні. Це і спричиняє низький рівень зацікавленості у виборі професій, що пов'язані з виробництвом – це є першою проблемою у підготовці учнів до трудової діяльності.

З іншого боку в суспільстві відсутня потреба у підготовці здорових членів суспільства, які вважали б за основу фізичний розвиток, роботу над собою, здоровий спосіб життя. Але через низку причин, серед яких мала кількість спортивних залів, невелика кількість уроків фізичного виховання, відсутня мотивація для фізичного розвитку молоді. Це і спричиняє наступну проблему – неготовність учнів до фізичної діяльності.

З одного боку суспільство потребує поліпшення сфери послуг, з іншого зростає цінність діяльності людини у сфері послуг. Закордонне життя показує, що великий відсоток загальної економіки надається сфері послуг. Але у нашому суспільстві не має сприятливих умов для цього, а кількість бажаючих зростає. Тобто більшість учнів прагнуть пов'язати свою діяльність із виробничою сферою, але не мають змоги. Це є показником неправильної орієнтації. Причина полягає в немотивованості на рівень спеціаліста, оскільки діяльність у сфері послуг потребує певного рівня професійної кваліфікації, на що не може бути зорієнтована людина.

Також не останнє місце займає проблема неперспективності трудової діяльності, саме тому потрібно учителям ще в школі доносити до учнів важливість праці як суспільно значущої. Велика кількість вчених досліджували названі проблеми. Одним із них був Василь Олександрович Сухомлинський. Він вважав, що школа повинна готувати учнів до трудової діяльності та праці, саме тому він сформулював 12 принципів трудового навчання, серед яких найбільш актуальними, на мою думку, є такі:

- раннє залучення особистості до продуктивної праці;
- висока моральність праці, її суспільна значущість;
- розкриття та розвиток індивідуальності в процесі трудової діяльності;
- творчий характер праці, поєднання зусиль розуму та рук;
- різноманітність видів праці [4].

В. О. Сухомлинський підкреслює, що потрібно приділяти якомога більше уваги та заохочувати підрастаюче покоління до трудової діяльності, оскільки це є важливим аспектом не тільки подальшого їхнього життя, а й добробуту нашої країни.

У дослідженнях Лариси Семеновської були з'ясовані певні закономірності процесу реалізації ідеї політехнізму в історичному аспекті. Вони полягали в реалізації цієї ідеї та всебічному розвитку учня. Тобто, чим активніше та оперативніше здійснювалася реалізація ідеї, тим ґрунтовніше була підготовка учнів до трудової діяльності та до життя. За рахунок відповідальнішого відношення до реалізації ідей політехнізму відбувся гармонійний розвиток особистості. Потрібно долати відмінності між розумовою та фізичною працею, в результаті чого утвориться розмежування між загальною та професійною освітою. При вчасному та доцільному здійсненні процесу реалізації ідеї політехнізму в початковій школі, відбувається створення більш сприятливих умов для особистісного самовизначення учнів. Потрібно якісніше та активніше здійснювати розв'язання проблем політехнізму, в цьому полягає свідомий вибір школярів відповідно до їх інтересів, здібностей і умінь тощо.

Із сказаного випливає, що потрібно вчасно та активно розв'язувати проблеми політехнізму в школах, це забезпечує ознайомлення учнів із основними аспектами трудової діяльності. Від відповідального ставлення учителів до вирішення проблем залежить здійснення учнями індивідуальної самореалізації та самовизначення відповідно до інтересів. Тобто саме від успішної реалізації ідеї політехнізму залежить ґрунтовна підготовка учнів до майбутньої трудової діяльності та до життя.

За рахунок того, що наша держава готується до вступу до нової економічної системи, кількість робочих місць для населення буде збільшуватись, як у виробничій так і у сфері надання послуг. Отже, молоді потрібно бути впевненими у виборі подальшої професії та розширювати свої можливості в обраній сфері. Саме тому необхідне посилення інтеграції політехнічної освіти.

Л. А. Семеновська окреслює такі основні шляхи вдосконалення політехнічної освіти:

- посилення гуманітарного, соціального, економічного та екологічного змістового наповнення;
- посилення трансдисциплінарного та антропокультурного характеру;
- посилення виховної функції політехнічної освіти [2].

Таким чином, по-перше, політехнізм у новітніх умовах виступає вирішальним фактором гармонізації взаємодії особистісного й соціального начал у підготовці молодого покоління до життя; по-друге, передбачає теоретичне й практичне оволодіння особистістю загальними основами виробництва, ринкової економіки й об'єктами сучасних науково-технічних досягнень; по-третє, формує сферу суспільних відносин школярів, сприяє професійному самовизначенню, усвідомленому використанню засобів діяльності; по-четверте, виховує науковий світогляд, патріотизм, проектує аксіологічні орієнтири; по-п'яте, дозволяє кожному учневі визначати своє місце в суспільній практиці відповідно до прагнень, здібностей і можливостей, що забезпечує свідоме й критичне засвоєння знань, всебічне формування особистості.

Проте основною проблемою є нестача робочих місць, що призводить до "впевненості" молоді у виборі професій виробничої сфери. Але оскільки наша держава проводить нову економічну політику, в результаті чого з'являються робочі місця, на посаду яких потрібні робітники трудової сфери діяльності, а на здобуття таких професій молодь іде неохоче. Тому потрібно переконати учнів у перспективності обирання професії, пов'язаної з фізичною працею. Переважна частина молоді вважає, що саме такі професії є неprestижними, тому потрібно в державі створити якомога сприятливіші умови для розвитку та поширення перспектив виробничих професій.

Список використаної літератури

1. Атутов П. Р. Концепция политехнического образования в современных условиях / П. Р. Атутов // Педагогика. – 1999. – № 2. – С. 17–20.

2. Семеновська Л. А. Ідея політехнізму в шкільній освіті України (XX століття) [Текст] : монографія / Лариса Семеновська ; Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2012. – С. 33.

3. Сидоренко В. Політехнічна освіта: сучасне бачення проблеми / В. Сидоренко, О. Калігаєва // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2005. – № 2. – С. 4–7.

4. Сухомлинский В. А. Воспитание коммунистического отношения к труду: опыт воспитательной работы сельской школы / В. А. Сухомлинский. – М. : Изд-во АПН, 1959. – С. 195.

Вікторія Барило

ТРУДОВА ПІДГОТОВКА МОЛОДІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Трудова діяльність людини спрямована на зміну, перетворення навколишнього світу, на створення суспільно корисного продукту. Мета праці полягає не в ній самій, а в її продукті. Мотиви праці мають суспільний характер. Ця діяльність здійснюється за допомогою особливих предметів – знарядь праці. Тому успішність трудової діяльності залежить від того, наскільки людина володіє діями зі знаряддями, чи має практичні вміння і навички. Ефективність праці забезпечується постановкою її мети, плануванням послідовності дій.

У процесі праці людина регулює і контролює її перебіг, порівнюючи отриманий результат із бажаним, докладає вольові зусилля, долаючи труднощі для досягнення наміченого результату.

Трудове виховання – цілеспрямований процес формування у молоді трудових навичок і вмінь, поваги до праці дорослих. Його завдання полягає у формуванні у молоді стійких переконань, що праця є життєвою необхідністю.

Дослідженням чинників, які впливають на формування професійних інтересів у молоді, займалися такі вчені, як Г. Айзенк, Г. Андрєєва, Л. Артемова, М. Басов та інші.

Неможливо переоцінити значення праці у формуванні особистості молодої людини. Вона відіграє суттєву роль у вихованні, навчанні, професійній орієнтації молоді. Необхідно чітко усвідомлювати, що ця роль значною мірою залежить від рівня педагогічного керівництва трудовим навчанням і вихованням відповідно до вимог щодо організації цих процесів. Сьогодні, коли перебудови в освітній системі стають складовими соціальних змін при кожному великому повороті в житті суспільства, з переходом до нової економічної політики, система освіти переорієнтовується на вирішення актуальних завдань. У нових умовах гуманізації освіти в Україні особливої актуальності набувають питання трудового виховання підростаючого покоління, здатних до трудової діяльності в сучасних соціальних умовах. У зв'язку з цим постає актуальна проблема вдосконалення виховання свідомого ставлення молоді до праці з урахуванням вимог сучасного суспільства.

Молодь є основою майбутнього трудового потенціалу нашої країни. Ураховуючи, що на сьогодні чисельність молоді віком 14-15 років становить 32,8 % від усього населення країни, завданням суспільства є проведення активної політики у сфері зайнятості. Слід звернути увагу на те, що в державі створено нормативно-правову базу щодо підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці. Це перш за все Закон України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні", Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Типового положення про молодіжні центри праці" та "Про затвердження Типового положення про молодіжні трудові загони". Цими законодавчими документами та регіональними програмами з питань працевлаштування молоді в Україні намагаються створити умови для розширення можливостей молоді в працевлаштуванні, у тому числі у вільний від навчання час, та сприяти популяризації руху молодіжних трудових загонів.

В умовах розбудови незалежної держави основного значення набуває рівень національної самосвідомості молоді, що на сьогоднішній день має актуальне значення.